

Foreldresamarbeid i barnehagen i et mangfoldig samfunn

Respekt, anerkjennelse og bevegelige praksiser

Vibeke Glaser
2019

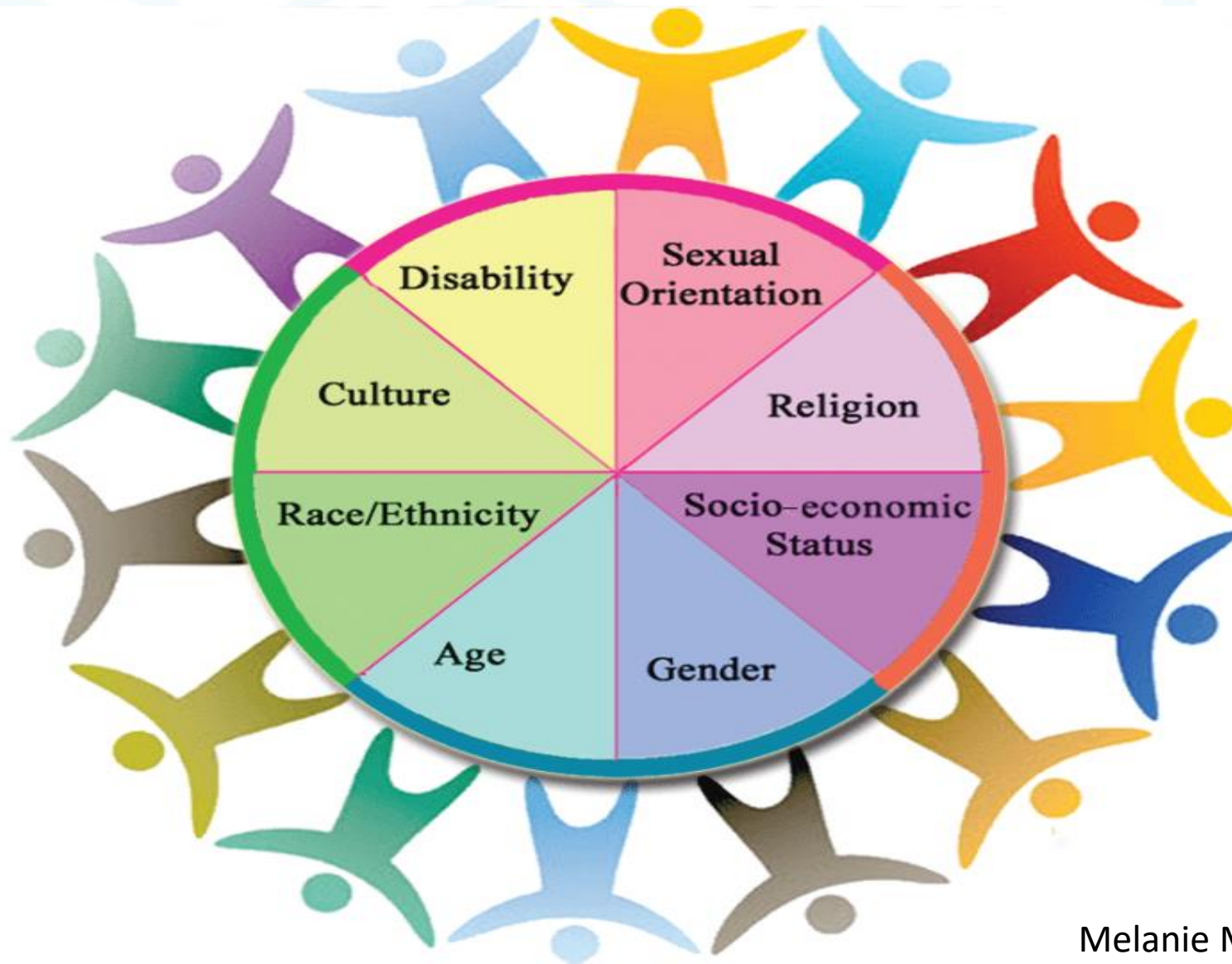
Fokus for foredraget

Hvordan møter vi forskjellighet?

1. Barnehagens møter med ulike foreldrepraksiser
 - Ulike foreldreidealer- og foreldrepraksiser
 - Bevegelige foreldrepraksiser
2. Fellesskap og utenforskap
 - Hvordan unngå reproduksjon av sosial ulikhet
 - Polarisering vs inkludering
3. Anerkjennelse og krenkelse
 - Anerkjennelsens kompleksitet (Honneth, 2003)
4. Kulturell sensitivitet i møte med ulike foreldre
 - Helsefremmende pedagogikk
 - Kulturell sensitivitet i møte med ulike foreldre
 - Empowerment
 - Dialogarbeid

Diversity

Mangfold i foreldregruppen

- Både kravstore men også usikre foreldre
- Ulike familiepraksiser
- Ulike oppdragelsesidealer
- Ulike kulturer, verdier og levesett
- Ulike forventninger til barnehagen
- Annerledeshet og marginalisering
- Hvordan er våre normer for foreldreskap?

UB-leder Marie Skinstad-Jansen. (Foto: Iris Lyngmo)

Barnehageforeldre føler seg ofte neglisjert og møtt med skepsis

Mange foreldre opplever å ikke å bli tatt på alvor eller lyttet til i barnehagen. En del savner også informasjon og mulighet til å medvirke i viktige prosesser før vedtak fattes.

Barnehagens forpliktelser (utdrag)

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1.
- Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4.
- Foreldrene og barnehagens personale har et **felles ansvar** for barnets trivsel og utvikling.
 - God dialog
 - Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen (KD, 2017, s.29)

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Et iakttatt foreldreskap

Om å være foreldre og minoritet i Norge

INGRID SMETTE & MONIKA GRØNLI ROSTEN

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

1. Barnehagens møter med ulike foreldrepraksiser

- Fra monokulturelle til flerkulturelle barnehager
- Ulike foreldre- og oppdragelsesidealer
- Ulike foreldrepraksiser (derav problematiske)
- Ulike levekår og livssituasjoner
- Bevegelige praksiser

«Minoritetsposisjonen kan dermed gjøre det ekstra vanskelig å være foreldre. Samtidig kan det fra denne posisjonen også vokse fram nye tanker om hva det vil si å være en god forelder i vårt samfunn. Dette betyr at minoritetsforeldrene har potensiale til å være en betydelig ressurs, ikke bare for hverandre, men for samfunnet som helhet og den offentlige samtalen om foreldreskap.» (Smette og Rosten, 2019, s.10)

2. Fellesskap og utenforskap

- Reproduksjon av sosial ulikhet? (Palludan, 2005)
- Undervisningstone vs utvekslingstone (Palludan, 2005)
- Opplevelse av å bli definert utenfor fellesskapet
- Verdi- og interessefellesskap
- Inkludering av ulike fellesskap, livsformer, verdier
- Sammenholdende verdihorisonter (Honneth, 2008; Taylor, 2008)

Usikre på retten til medvirkning

FUB-leder Marie Skinstad-Jansen

2015-tall: Barnehageforeldre usikre på sin rett til medvirkning

I 2015 mottok Foreldreutvalget for barnehager (FUB) 390 henvendelser fra foreldre, en økning med 40 saker fra året før. De fleste gjaldt usikkerhet omkring hvilken

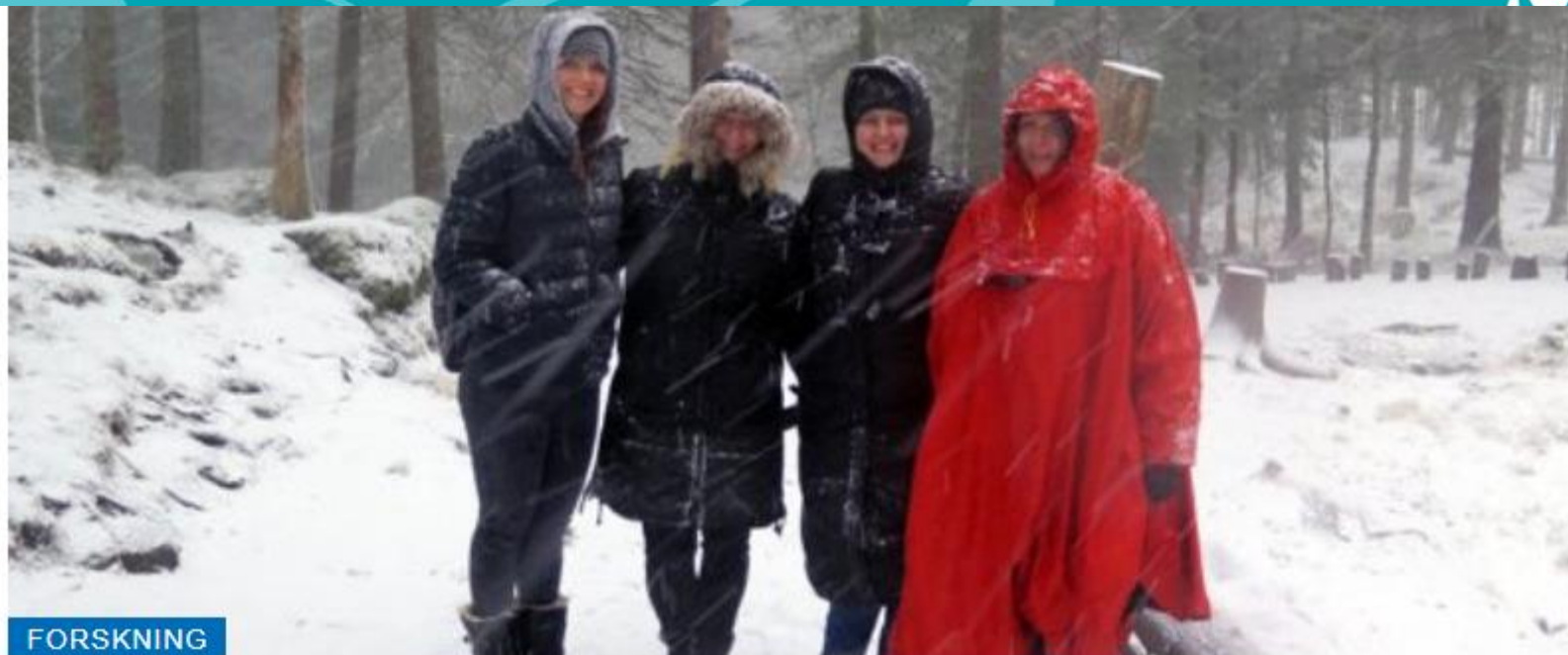
rett foreldre har til å medvirke i ulike saker i barnehagen.

- FUB etterlyser økt kunnskap hos barnehageeiere om hvilke rettigheter foreldre har til medvirkning og samarbeid, og at dette blir formidlet tydeligere til foreldrene, sier FUB-leder Marie Skinstad-Jansen

I alt 70 spørsmål handlet om [hvilke rettigheter foreldre har til medvirkning](#) i ulike saker, samt om [Foreldreråd](#) og [Samarbeidsutvalg \(SU\)](#) i barnehagen.

- Mange foreldre er ukjent med hva loven sier om foreldrenes rett til medbestemmelse. Slett ikke alle foreldre blir informert om sine rettigheter via barnehageeier, slik barnehageloven pålegger, sier FUB-lederen.

Foreldre lurer også på hvilke saker som kan/skal tas opp i Foreldrerådet og SU.

FORSKNING

Fra venstre: Jannicke Sagosen (Norge), Anne Elin Teigland (Norge), Adrijana Visnjic Jevtic (Kroatia) og Ewa Lewandowska (Polen). (Foto: Privat)

Innvandrerforeldre har andre forventninger til barnehagen

Synet på barn, lek og læring varierer sterkt mellom ulike land i Europa.

Forskning | Av: Trine Jonassen |

publisert 25.01.2017

<https://www.barnehage.no/artikler/innvandrerforeldre-har-andre-forventninger-til-barnehagen/427230>

Dette påvirker også hverdagen til de ansatte i norske barnehager, som har barnehagebarn og foreldre av mange ulike nasjonaliteter.

STILLINGER

Huser
Gårdsbarnehage
Styrer cakes til flott

«Minoriteters tilhørighet er betinget av majoritetens blikk»
(Aarset, 2018 | Smette & Rosten, 2019, s.13)

3. Anerkjennelse og krenkelse

Anerkjennelsesteori

To grunnleggende prinsipper

- Mennesket har en ukrenkelig verdi
- Hvert individ har en egenverdi og utviklingspotensial (Honneth, 2007b)
- Individualitet og fellesskap
- Gi rom for det unike ved hvert individ (Biesta, 2009)

Anerkjennelse og identitetsdannelse

Anerkjennelse. Tre former for «selvforhold» knyttet til en sterk identitetsdannelse (Axel Honneth, 2003)

- **Selvtillit** (den private sfære)
- **Selvaktelse** (den rettslige sfære)
- **Selvverdsettelse** (den solidariske sfære)

selvinnstilling	Intersubjektiv anerkjennelse
selvtillit	kjærlighet ansikt-til-ansikt anerkjennelse
selvaktelse	rettslige sfære prinsipielt likestilt individ
selvverdsettelse	sosial verdsettelse bidragsytere til et bestemt samfunns-felleskap

Honneth (2007b)

Privat sfære (selvtillit)

Ali har også erfaringer med hvordan personer fra nærmiljøet hjalp dem mens de bodde på mottak. Han forteller:

«Vi var ute på biblioteket eller i byen også fikk vi en del norske venner. Det var mange som var interessert i å vite hvor vi kommer fra. Jeg husker to gamle damer som kom på mottaket, de var pensjonister, de kom på mottaket og gikk på forskjellige rom og snakket med flyktningene. De spurte hvor vi kom fra og var veldig interesserte. Jeg husker fortsatt den dagen.»

Honneth snakker om den private sfæren som selve forutsetningen for identitetsutviklingen. I tillegg til den nærmeste familien, vil vi også inngå slike relasjoner gjennom vennskap. Rahele og Ali har begge opplevd å bli møtt og anerkjent av personer i nærmiljøet (Isaksen, 2017, s.35).

Rettslig sfære (selvaktelse)

Han (Ali) fremhever at det viktigste er holdninger og verdiene vi har med oss. Han sier: «Vi har til sammen 17 år i Norge. Det kan være vi er heldige, men vi har ikke opplevd noe negativt. Jeg er en person som har mye energi, eller er sosial.»

Hans fokus er på egen rolle i samspillet med andre. Han vektlegger betydningen av familiens deltagelse i det norske samfunnet som det viktigste for at de skal bli inkludert i det. Det gjelder både at barna skal gå på norsk barnehage og skole, delta i fritidsaktiviteter og være sammen med venner på fritiden. Hans fokus kan sees i sammenheng med individets utvikling innenfor den rettslige sfæren.

Honneth beskriver her at individet oppnår selvrespekt ved å ta del i samfunnet rundt. Individet oppnår selvrespekt ved å bli bevisst at det kan respektere seg selv fordi det fortjener å bli respektert av andre (Honneth, 2008 s. 128, I Isaksen, 2017, s.41)

Solidarisk sfære(selvverdsettelse)

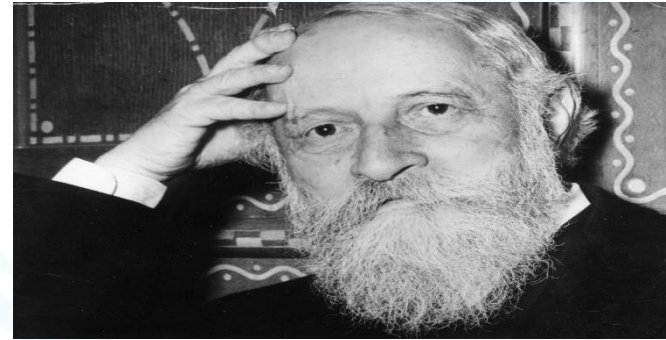
Hun (Saeed)fremhever det som viktig for at barna ikke skal bli såret. «...d verste e å sår ongan. Så han gleda sæ, og e allerede bynt å tenk på ka han skal ha i julegave han.» Saeed forteller her om sine opplevelser og erfaringer med julefeiring i Norge. Hun fremhever betydningen av at hennes sønn får delta i julefeiringen. Ved å kjøpe julegaver, pynte til jul, handle julestrømper og kalendre søker hun anerkjennelse fra personer i samfunnet rundt hennes familie. Dette er et naturlig steg på veien til en positiv identitetsutvikling både for henne selv, men spesielt for sønnen. I følge Honneths teori befinner hun seg i den solidariske sfæren der individet søker anerkjennelse for sitt positive bidrag til samfunnet (Isaken, 2017, s.32).

4. **Kulturell sensitivitet** i møte med ulike foreldre

Møtet

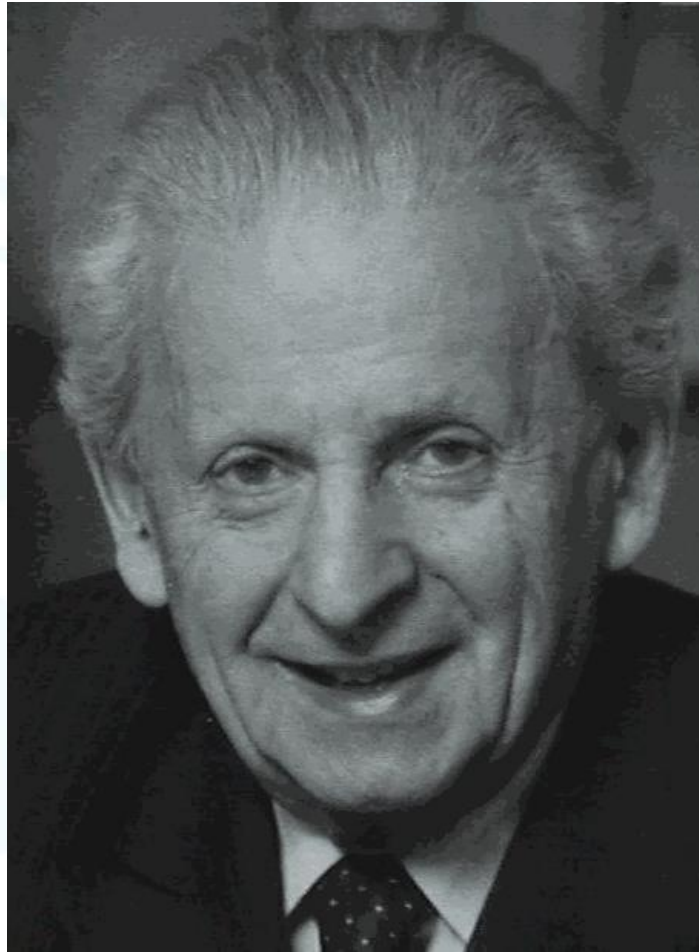
- Det dialogiske møtet
- Jeg-du-relasjon og Jeg-det-relasjon
- Kommunikativ handling

Martin Buber (1878-1965)

Den Andre

Emmanuel Levinas
(1906-1995)

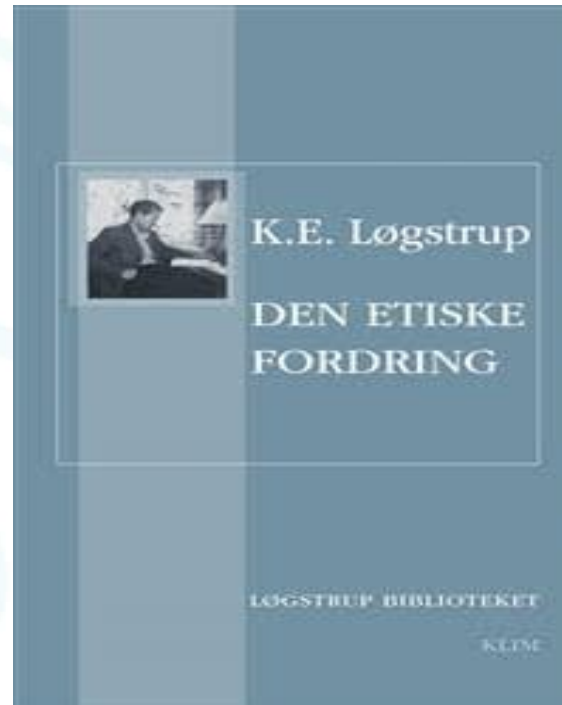

Vårt møte ansikt til ansikt med *den Andre*

Den etiske fordring Interdependens

Knud E. Løgstrup
(1905-1981)

Kulturell sensitivitet

- Kulturell sensitivitet i møte med ulike foreldre
- Gjensidig anerkjenne hverandre
- Fokuserer på felles utfordringer som foreldre
- Åpne for nye tenke- og levemåter og nye verdier
- Være oss bevisst hvordan vi er i møter med forskjellige foreldre.
 - Hva er det vi anerkjenner
 - Hva er det vi gir verdi til hos den vi anerkjenner?
 - Hvilke egenskaper og hvilken atferd anerkjenner vi?

Se mangfold som **ressurs**

- Tillit, trygghet, verdighet
- Skape felles mening
- Mellommenneskelig forståelse
- Se mangfold som ressurs (Palludan, 2005; Gjervan, 2013)
- Mangfoldsensitiv pedagogikk
- Foreldrestøttende arbeid (Glaser, 2018)
- Brobyggende sosial kapital (Putnam, 2001)

«Jeg anerkjenner deg som et individ med rettigheter, integritet og en separat identitet. Jeg gir deg retten til å ha dine erfaringer og opplevelser. Jeg behøver ikke godta dem som riktige; jeg er simpelthen villig til å la deg ha rett i ditt syn».

(Løvlie Schibbye, 1984, s. 40)

Litteratur

- Arnesen, A.L. (red.) (2017). *Inkludering: perspektiver i barnehagefaglige praksiser*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Biesta, G.(2009). *Læring retur: demokratisk dannelse for en menneskelig fremtid*, Vol.100. København: Unge Pædagoger.
- Gjervan, M.. mfl.(2012). *Se mangfold. Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Glaser, V.(2018). Barns behov- forstått og definert av hvem? I V. Glaser, K. Hoås Moen, S. Mørreaunet & F. Søbstad (red.). *Barnehagens grunnsteiner* (2.utg.), Oslo: Universitetsforlaget.
- Glaser, V.(2018). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Honneth, A.(2003). *Behovet for anerkendelse: en tekstsamling*. København: Hans Reizel Forlag.
- Nordahl, T. mfl. (2018). *Inkluderende fellesskap for barn og unge. Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Smette, I.& M.G., Rosten (2019). *Et iaktatt foreldreskap. Om å være foreldre og minoritet i Norge*, NOVA rapport nr 3/19, Oslo: OsloMet.
- Tkachenko, E., Giæver, K., Bratland, K., Syed, B.F., (2015). Marginalisert eller synliggjort? Flerspråklige barnehageansattes kompetanse og rolle *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 2015(03-04), pp.244-255
- Åmot, I.&R. I. Skoglund (red.). *Anerkjennelsens kompleksitet i barnehage og skole* (2.utg.), Oslo: Universitetsforlaget.
- <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2475537/Gunilla%20Eide%20Isaksen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- <http://nafo.hioa.no/barnehage/laeringsressurser/foreldresamarbeid/>